

АКТИ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

**РІШЕННЯ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

у справі за конституційним зверненням
Мартінова Володимира Володимировича
щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 469
Митного кодексу України

м. Київ
31 березня 2015 року
№ 1-рп/2015

Справа № 1-4/2015

Конституційний Суд України у складі суддів:

Бауліна Юрія Васильовича — головуєчого,
Вдовіченка Сергія Леонідовича — доповідача,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Касмініна Олександра Володимировича,
Литвинова Олександра Миколайовича,
Мельника Миколи Івановича,
Саса Сергія Володимировича,
Сергейчука Олега Анатолійовича,
Сліденка Ігоря Дмитровича,
Стецюка Петра Богдановича,
Тупицького Олександра Миколайовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шевчука Станіслава Володимировича,
Шишкіна Віктора Івановича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним зверненням громадянина Держави Ізраїль Мартінова Володимира Володимировича щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 469 Митного кодексу України.

Приводом для розгляду справи відповідно до статей 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України» стало конституційне звернення Мартінова В. В.

Підставою для розгляду справи згідно зі статтею 94 Закону України «Про Конституційний Суд України» є наявність неоднозначного застосування судами України положень частини другої статті 469 Митного кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Вдовіченка С. Л. та дослідивши матеріали справи, у тому числі позиції Голови Верховної Ради України, Державної фіскальної служби України, науковців Академії митної служби України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Національного університету «Одеська юридична академія», Українського бюро лінгвістичних експертиз Національної академії наук України, Конституційний Суд України

У С Т А Н О В И В:

1. Громадянин Держави Ізраїль Мартинов В. В. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положень частини другої статті 469 Митного кодексу України (далі — Кодекс), в якій закріплено адміністративну відповідальність за зміну стану товарів, митне оформлення яких не закінчено, або товарів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації — отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі, користування та розпорядження ними без дозволу органу доходів і зборів, а так само невжиття передбачених частиною четвертою статті 204 Кодексу заходів щодо товарів, строк тимчасового зберігання яких під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації — отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі закінчився.

Суб'єкт права на конституційне звернення просить витлумачити словосполучення «користування та розпорядження», яке міститься у наведених положеннях, в аспекті питання, у чому полягає об'єктивна сторона адміністративного правопорушення: у користуванні та розпорядженні товарами без дозволу органу доходів і зборів чи у вчиненні однієї із зазначених дій.

На підтвердження неоднозначного застосування судами України частини другої статті 469 Кодексу Мартинов В. В. долучив до конституційного звернення копії постанови Ковпаківського районного суду міста Суми від 1 жовтня 2013 року (у справі, в якій він був стороною) та постанови Богородчанського районного суду Івано-Франківської області від 27 серпня 2013 року. Застосовуючи вказані положення, в одному випадку суд дійшов висновку, що користування автомобілем, ввезеним в Україну в митному режимі тимчасового ввезення, без дозволу органу доходів і зборів особою, яка не ввозила транспортний засіб в Україну, є підставою для її притягнення до адміністративної відповідальності, а в іншому — що відповідальність для цієї особи може наставати лише у разі вчинення нею обох дій сукупно, а саме користування та розпорядження таким автомобілем без дозволу органу доходів і зборів.

На думку автора клопотання, зазначена судова практика призвела до порушення його конституційних прав на рівність перед законом і на судовий захист.

2. Вирішуючи порушене у конституційному зверненні питання, Конституційний Суд України виходить з такого.

2.1. Україну проголошено правовою державою, в якій визнається і діє принцип верховенства права (стаття 1, частина перша статті 8 Основного Закону України). Складовими принципу верховенства права є, зокрема, правова передбачуваність

та правова визначеність, які необхідні для того, щоб учасники відповідних право-відносин мали можливість завбачати наслідки своїх дій і бути впевненими у своїх законних очікуваннях, що набуте ними на підставі чинного законодавства право, його зміст та обсяг буде ними реалізовано (абзац третій пункту 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005).

Засади митної справи, діяння, які є, зокрема, адміністративними правопорушеннями, та відповідальність за них визначаються виключно законами України (пункти 9, 22 частини першої статті 92 Конституції України).

2.2. Відповідно до частин першої, третьої статті 7 Кодексу державна митна справа охоплює встановлені порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, митні режими та умови їх застосування, заборони та/або обмеження щодо ввезення в Україну, вивезення з України та переміщення через територію України транзитом окремих видів товарів тощо.

У Кодексі закріплено такі види митних режимів щодо товарів: імпорт (випуск для вільного обігу), реімпорт, експорт (остаточне вивезення), реекспорт, транзит, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, митний склад, вільна митна зона, безмитна торгівля, переробка на митній території, переробка за межами митної території, знищення або руйнування, відмова на користь держави (стаття 70).

Переміщення товарів через митний кордон України, пред'явлення їх відповідним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем, регламентуються митними правилами (пункт 28 частини першої статті 4 Кодексу).

Особи, які переміщують товари на митну територію України, повинні дотримуватися митних правил, визначених у Кодексі; за порушення (недотримання) цих правил у Кодексі передбачено адміністративну відповідальність.

2.3. Згідно з частиною першою статті 458 Кодексу порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх відповідним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на відповідні органи, і за які Кодексом передбачена адміністративна відповідальність. Види порушень митних правил та відповідальність за такі правопорушення закріплено у главі 68 Кодексу.

Адміністративну відповідальність за неправомірні операції з товарами, митне оформлення яких не закінчено, або з товарами, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем, встановлено у статті 469 Кодексу. У частині другій цієї статті визначено відповідальність за такі порушення митних правил, як зміна стану товарів, митне оформлення яких не закінчено, або товарів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового

зберігання, на складі організації — отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі, користування та розпорядження ними без дозволу органу доходів і зборів, а так само невжиття передбачених частиною четвертою статті 204 Кодексу заходів щодо товарів, строк тимчасового зберігання яких під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації — отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі закінчився.

За пунктом 57 частини першої статті 4 Кодексу товарами є будь-які рухомі речі, у тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередачі.

Синтаксичний аналіз частини другої статті 469 Кодексу дає підстави вважати, що сполучник «та» поєднує однорідні підмети «користування» і «розпорядження», які разом з іншими («зміна стану», «невжиття заходів») становлять перелік окремих діянь (дій або бездіяльності), що утворюють об'єктивну сторону адміністративного правопорушення, передбаченого у цій правовій нормі.

Із змісту частини другої статті 469 Кодексу вбачається, що таке правопорушення може бути вчинене у формі певних дій (зміна стану, користування, розпорядження) чи бездіяльності (невжиття певних заходів) щодо товарів, митне оформлення яких не закінчено або які перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем чи поміщені в режим митного складу. Будь-який інший митний режим, у тому числі тимчасового ввезення, не зазначений у вказаних положеннях Кодексу.

У результаті системного дослідження приписів Кодексу Конституційний Суд України дійшов висновку, що адміністративним правопорушенням, закріпленим у частині другій статті 469 Кодексу, може бути окремо як користування, так і розпорядження без дозволу органу доходів і зборів товарами, митне оформлення яких не закінчено або які перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем чи поміщені в режим митного складу. Користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, які поміщені в митний режим тимчасового ввезення на митну територію України і щодо яких порушено питання у конституційному зверненні, не утворює складу адміністративного правопорушення, передбаченого у частині другій статті 469 Кодексу.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтями 51, 62, 63, 66, 67, 69, 95 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

в и р і ш и в :

1. Словосполучення «користування та розпорядження», що міститься в положеннях частини другої статті 469 Митного кодексу України, згідно з якою адміністративним правопорушенням визнається, зокрема, зміна стану товарів, митне оформлення яких не закінчено, або товарів, що перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем на складі тимчасового зберігання, на складі організації — отримувача гуманітарної допомоги або на митному складі, користування та розпорядження ними без дозволу органу доходів і зборів, необхідно розуміти так, що адміністративним правопорушенням є окремо як користування,

так і розпорядження без дозволу органу доходів і зборів товарами, митне оформлення яких не закінчено або які перебувають на тимчасовому зберіганні під митним контролем чи поміщені в режим митного складу.

Користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, які поміщені в митний режим тимчасового ввезення на митну територію України, не є адміністративним правопорушенням, передбаченим у частині другій статті 469 Митного кодексу України.

2. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскаржене.

Рішення Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у «Віснику Конституційного Суду України» та в інших офіційних виданнях України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

• *Summary to the Decision of the Constitutional Court of Ukraine №1-рп/2015 dated March 31, 2015 in the case upon the constitutional appeal of citizen Volodymyr Martynov concerning official interpretation of the provisions of Article 469.2 of the Customs Code of Ukraine*

A citizen of Israel, Volodymyr Martynov, applied to the Constitutional Court of Ukraine for official interpretation of Article 469.2 of the Customs Code of Ukraine (hereinafter referred to as «the Code»), which enshrined administrative responsibility for changes in the state of goods with pending customs clearance or goods placed for temporary warehousing under customs supervision in a temporary warehouse, warehouse of the beneficiary of humanitarian aid or customs warehouse, their use and disposal without the authorisation of the revenue and duties authorities, as well as failure to take measures set out in Article 204.4 of the Code in respect of goods, which period for temporary warehousing under customs supervision in a temporary warehouse, warehouse of a beneficiary of humanitarian aid or in customs warehouse expired.

Ukraine is a law-based state, where the principle of the rule of law is recognised and effective (Articles 1 and 8.1 of the Basic Law of Ukraine).

The principles of customs, acts that are, in particular, administrative offences, and liability for them are determined by laws of Ukraine exclusively (Articles 92.1.9, 92.1.22 of the Constitution).

Pursuant to Articles 7.1 and 7.3 of the Code, state customs affairs shall include the established procedure and conditions of the movement of goods across the customs border of Ukraine, their customs supervision and customs clearance, customs regimes and the conditions of their application, the imposition of prohibitions and/or restrictions on certain goods entering, leaving and transiting the territory of Ukraine etc.

The Code stipulates the following types of customs regimes with respect to goods: import (release for free circulation), re-import, export (final leave), re-export, transit, temporary import, temporary export, customs warehousing, free customs zone, duty-free trade, inward processing, outward processing, destruction or elimination, abandonment to the state (Article 70).

The movement of goods across the customs border of Ukraine, their presentation to the revenue and duties authorities for customs control and customs clearance as well as handling goods that are placed under customs control are regulated by customs regulations (Article 4.1.28 of the Code).

Persons transporting goods into the customs territory of Ukraine shall comply with the customs rules defined in the Code; for violation (failure to comply with) of these rules the Code provides administrative responsibility.

Pursuant to Article 458.1 of the Code, violation of customs rules means is an administrative offense which is unlawful, wrongful (deliberate or inadvertent) acts or omissions that infringe the procedure laid down in this Code and other legislative acts of Ukraine for movement of goods, means of transport for commercial use across the customs border of Ukraine, their presentation to the revenue and duties authorities for customs supervision and customs clearance, as well as handling goods that are placed under customs control or the control over which is laid on the revenue and duties authorities, and for which this Code provides for administrative liability. Types of violations of customs rules and liability for such offenses are enshrined in Chapter 68 of the Code.

Administrative responsibility for unlawful handling of goods with pending customs clearance or goods placed for temporary warehousing under customs supervision is set forth in Article 469 of the Code. Article 469.2 determines responsibility for such violations of customs rules as changes in the state of goods with pending customs clearance or goods placed for temporary warehousing under customs supervision in a temporary warehouse, warehouse of the beneficiary of humanitarian aid or customs warehouse, their use and disposal without the authorisation of the revenue and duties authorities, as well as failure to take measures set out in Article 204.4 of the Code in respect of goods, which period for temporary warehousing under customs supervision in a temporary warehouse, warehouse of the beneficiary of humanitarian aid or customs warehouse expired.

Pursuant to Article 4.1.57 of the Code «goods» are any moveable items, including those to which the regime of immovable item is applied by the law (except for means of transport for commercial use), currency valuables, cultural valuables as well as electric energy transmitted by power supply lines.

The syntactic analysis of Article 469.2 of the Code suggests that the conjunction «and» combines homogeneous subjects «use» and «disposal», which together with the other («changes in the state of goods», «failure to take measures») constitute a list of individual actions (actions or inaction) forming the objective aspect of an administrative offense provided for in this legal norm.

From the content of Article 469.2 of the Code it appears that such offense may be committed in the form of certain actions (change in the state, use, disposal) or omission (failure to take certain measures) as to the goods with pending customs clearance or goods placed for temporary warehousing under customs supervision in a temporary warehouse or placed under the customs warehouse regime. Any other customs regime, including that of temporary admission is not specified in the above provisions of the Code.

Thus, the Constitutional Court of Ukraine held that the phrase «use and disposal» contained in the provisions of Article 469.2 of the Customs Code of Ukraine, according

to which administrative offense shall be in particular, changes of the state of goods with pending customs clearance or goods placed for temporary warehousing under customs supervision in a temporary warehouse, warehouse of the beneficiary of humanitarian aid or in customs warehouse, their use and disposal without authorisation of the revenue and duties authorities should be understood as reading that administrative offense is individually use and disposal without permission of the revenue and duties authorities of goods with pending customs clearance or goods placed for temporary warehousing under customs supervision or placed under the customs warehouse regime.

Use or disposal of personal vehicles that are placed under the customs regime of temporary importation into the customs territory of Ukraine is not an administrative offense provided for in Article 469.2 of the Customs Code of Ukraine.